

TRIỂN VỌNG THỊ TRƯỜNG BẢO HIỂM NĂM 2016

CỤC QUẢN LÝ, GIÁM SÁT BẢO HIỂM

Trong bối cảnh Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC) đã được thành lập, hiệp định thương mại tự do với Liên minh châu Âu (EU), Hiệp định Đối tác Kinh tế Xuyên Thái Bình Dương (TPP) chính thức được ký kết, thị trường bảo hiểm sẽ có nhiều cơ hội để phát triển trong thời gian tới. Tuy nhiên, để tận dụng tốt cơ hội phát triển, bên cạnh việc phát huy tốt kết quả tích cực đã đạt được trong thời gian qua, cần tiếp tục hoàn thiện các cơ chế, chính sách và khắc phục những bất cập đặt ra.

Những kết quả khả quan

Năm 2015, trong bối cảnh nền kinh tế Việt Nam có những dấu hiệu khởi sắc, thị trường bảo hiểm đã cho thấy những kết quả phát triển khá tích cực. Tổng doanh thu bảo hiểm toàn thị trường ước đạt 84.375 tỷ đồng, tăng 25,18% so với năm 2014 (mức tăng cao nhất trong giai đoạn 2011-2015), chiếm khoảng 2% GDP; đầu tư trở lại nền kinh tế 157.266 tỷ đồng, tăng gấp 1,99 lần năm 2010 (vượt chỉ tiêu đề ra tại Chiến lược là 1,7 lần), bồi thường và chi trả quyền lợi bảo hiểm được đảm bảo, năng lực tài chính của doanh nghiệp bảo hiểm (DNBH) tiếp tục được cải thiện.

Tổng giá trị được bảo hiểm là 11,7 triệu tỷ đồng, trong đó tổng giá trị kinh tế tài sản được bảo hiểm của khu vực doanh nghiệp (DN) thuộc mọi thành phần kinh tế lên tới hơn 10 triệu tỷ đồng, tổng giá trị được bảo hiểm trong lĩnh vực bảo hiểm nhân thọ là 1 triệu tỷ đồng; trong lĩnh vực bảo hiểm y tế, sức khỏe là 700.000 tỷ đồng.

Hiện nay gần 10 triệu người có bảo hiểm y tế, sức khỏe (6 triệu bảo hiểm nhân thọ, 4 triệu bảo hiểm phi nhân thọ); 12 triệu học sinh được bảo hiểm sức khỏe, tai nạn (tỷ lệ thâm nhập bảo hiểm gần 60%); 18 triệu lượt khách được bảo hiểm hàng không (tỷ lệ thâm nhập 100%); trên 12 triệu lượt khách được bảo hiểm tai nạn đường sắt (tỷ lệ thâm nhập 100%); 1.620 triệu lượt khách được bảo hiểm tai nạn hành khách vận chuyển đường bộ (tỷ lệ thâm nhập 61%).

Đẩy mạnh xây dựng chế độ, chính sách

Năm 2015, Cục Quản lý, Giám sát bảo hiểm, Bộ Tài chính đã chủ trì dự thảo và trình cấp có thẩm quyền ký ban hành 01 Nghị định và 02 Thông tư, cụ thể:

- Chính phủ ký ban hành Nghị định 119/2015/NĐ-CP ngày 13/11/2015 quy định chi tiết về bảo hiểm trong hoạt động đầu tư xây dựng; Nghị định là khung pháp lý cao nhất và đầy đủ nhất về bảo hiểm đầu tư xây dựng, góp phần huy động nguồn lực từ thị trường bảo hiểm để bảo vệ cho các công trình xây dựng trước các rủi ro, đảm bảo khôi phục tổn thất nhanh chóng, đầy đủ để hoạt động xây dựng được thông suốt, tạo sự yên tâm cho các chủ đầu tư, nhà thầu tư vấn, người lao động tham gia hoạt động đầu tư xây dựng. Đồng thời, Nghị định cũng là căn cứ quan trọng cho chủ đầu tư, nhà thầu xây dựng lập và phê duyệt dự toán công trình xây dựng, hạn chế tình trạng cạnh tranh không lành mạnh bằng hạ phí bảo hiểm, đảm bảo khả năng thanh toán của DNBH.

- Bộ Tài chính ban hành Thông tư số 130/2015/TT-BTC ngày 25/8/2015 kịp thời điều chỉnh quy định liên quan tới độ tuổi tối thiểu kết thúc bảo hiểm hưu trí, bổ sung quy định về rút trước tài khoản và nói lòng điều kiện đại lý cung cấp bảo hiểm hưu trí nhằm phù hợp với thực tế triển khai.

- Bộ Tài chính ban hành Thông tư sửa đổi, bổ sung Thông tư số 151/2012/TT-BTC liên quan tới chế độ bảo hiểm bắt buộc trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới. Thông tư được ban hành sẽ thúc đẩy hơn nữa việc bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của người tham gia giao thông, góp phần bảo đảm an sinh-xã hội.

Ngoài ra, trong năm 2015, Cục Quản lý, giám sát bảo hiểm đã phối hợp với các cơ quan, tổ chức triển khai xây dựng và kiến nghị sửa đổi, bổ sung 03 Luật quan trọng (Bộ Luật Hình sự, Bộ Luật Dân sự, Luật Phí và lệ phí), có tác động tích cực tới thị trường bảo

hiểm. Có thể kể đến, Bộ Luật Hình sự (sửa đổi) đã được Quốc hội thông qua trong đó bổ sung điều 213 quy định tội danh “gian lận trong kinh doanh bảo hiểm”; Bộ Chương “Hợp đồng bảo hiểm” ra khỏi dự thảo Bộ luật dân sự (sửa đổi, bổ sung) để tránh xung đột pháp luật với Luật Kinh doanh bảo hiểm. Đưa nội dung phí giám sát bảo hiểm vào dự thảo Luật Phí và lệ phí.

Với những nỗ lực không ngừng của Cục Quản lý, Giám sát bảo hiểm trong việc điều chỉnh cơ chế chính sách bắt kịp những biến động của thị trường trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng, cùng với việc không ngừng hoàn thiện phát triển hoạt động kinh doanh bền vững của các DNBH trên thị trường, thị trường bảo hiểm đang ngày càng thể hiện được vai trò, vị trí trong nền kinh tế - xã hội, góp phần ổn định kinh tế vĩ mô, hỗ trợ cho các chính sách an sinh xã hội, bảo vệ tài chính cho các nhà đầu tư, thúc đẩy hội nhập, hợp tác kinh tế quốc tế, thực hiện các chương trình mục tiêu, nhiệm vụ cấp bách của Chính phủ.

Thực hiện các đề án phát triển thị trường bảo hiểm

Trong năm 2015, các đề án lớn, quan trọng liên quan tới lĩnh vực bảo hiểm nông nghiệp, thủy sản tiếp tục được triển khai. Liên quan đến vấn đề bảo hiểm thủy sản theo Nghị định 67/2014/NĐ-CP, kết quả triển khai cho đến nay đã có 26/28 tỉnh, thành phố phát sinh doanh thu phí bảo hiểm thân tàu, ngư lưới cụ và bảo hiểm tai nạn thuyền viên, với tổng giá trị bảo hiểm ước đạt 24.960 tỷ đồng; tổng số phí bảo hiểm ước đạt 258,7 tỷ đồng; tổng số tàu tham gia bảo hiểm thân tàu, ngư lưới cụ ước đạt 10.438 tàu; tổng số lượng thuyền viên được bảo hiểm ước đạt 101.540 thuyền viên; tổng số tiền bồi thường ước đạt 26,1 tỷ đồng.

Về tình hình triển khai Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm giai đoạn 2011-2015 và xây dựng kế hoạch thực hiện giai đoạn 2016-2020, có thể thấy, thị trường bảo hiểm giai đoạn 2011-2015 đã đáp ứng được mục tiêu phát triển toàn diện, an toàn, hiệu quả, bền vững, phù hợp với thực tiễn và định hướng phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, phù hợp với các chuẩn mực quốc tế; đảm bảo đáp ứng nhu cầu bảo hiểm cơ bản của mọi lĩnh vực kinh tế và tầng lớp dân cư; góp phần ổn định nền kinh tế - xã hội và đáp ứng được các mục tiêu phát triển trong giai đoạn trung hạn.

Đề án tái cấu trúc DNBH cũng tiếp tục được triển khai thực hiện theo Quyết định số 1826/QĐ-TTg ngày 06/12/2012 của Thủ tướng Chính phủ. Bên cạnh đó, trong năm 2015, một số sản phẩm bảo hiểm đã

được nghiên cứu triển khai như: các sản phẩm bảo hiểm cho các khoản nợ của tập đoàn, tổng công ty của Nhà nước được Chính phủ bảo lãnh; Sản phẩm bảo hiểm tài sản công; Chính sách bảo hiểm thiên tai; Sản phẩm bảo hiểm khám, chữa bệnh cho cán bộ ngoại giao; Bảo hiểm năng lượng nguyên tử; Chính sách bảo hiểm cháy, nổ bắt buộc....

Hoàn thành việc thanh tra, kiểm tra

Trong năm 2015, Cơ quan quản lý đã hoàn thành kiểm tra chuyên đề 5 DNBH nhân thọ (Phú Hưng Life, PVI Sun Life, Generali, VCLI, Vietinaviva) về trích lập dự phòng nghiệp vụ, biên khả năng thanh toán, hoạt động khai thác, thẩm định và chi trả quyền lợi bảo hiểm, hoạt động đầu tư, công tác kế toán; kiểm tra chuyên đề đại lý và hoa hồng bảo hiểm tại 5 DNBH phi nhân thọ (Phú Hưng, Hùng Vương, PTI, Pjico, PVIRE) và kiểm tra 03 DN môi giới bảo hiểm (Á Đông, Nam Á và Sao Việt).

Cùng với đó, Cục Quản lý, giám sát bảo hiểm đã tiến hành Thanh tra chuyên đề 03 DNBH phi nhân thọ (VASS, GIC và XTI), thanh tra 01 DN môi giới bảo hiểm Gras Savoye Willis, 02 DN BHNT (Fubon Life, Hanwha Life).

Qua công tác kiểm tra, thanh tra đã phát hiện, chấn chỉnh và ngăn chặn kịp thời các vi phạm; đồng thời phát hiện những bất cập trong cơ chế chính sách để kiến nghị sửa đổi, bổ sung từ đó môi trường pháp lý ngày càng hoàn thiện hơn, thúc đẩy cạnh tranh lành mạnh bình đẳng giữa các DN, giúp bảo vệ và tăng thêm quyền lợi cho người tham gia bảo hiểm duy trì thị trường ổn định, an toàn, hiệu quả.

Tăng cường hợp tác, đối ngoại và hội nhập quốc tế

Trong quá trình đàm phán các hiệp định thương mại song phương và đa phương của Việt Nam, bảo hiểm là một trong các điều kiện đàm phán quan trọng góp phần vào thành công của tiến trình đàm phán. Các cam kết mở cửa thị trường bảo hiểm trong các hiệp định thương mại đã góp phần thúc đẩy hàng hóa Việt Nam thâm nhập vào các thị trường lớn có mức độ bảo hộ cao như: Hoa Kỳ, Liên minh châu Âu (EU), Nhật Bản...

Việc tham gia thị trường của các công ty bảo hiểm nước ngoài, của các nhà đầu tư chiến lược nước ngoài vào các DNBH trong nước không chỉ nâng cao năng lực tài chính, năng lực quản trị điều hành, nghiệp vụ chuyên môn bảo hiểm cho thị trường bảo hiểm, mà còn góp phần xây dựng hình ảnh môi trường đầu tư lành mạnh, thu hút các nhà đầu tư nước ngoài vào các lĩnh vực liên quan khác.

Trong năm 2015, cơ quan quản lý đã tham gia xây dựng các phương án đàm phán về nội dung mở cửa thị trường bảo hiểm và tham gia các vòng đàm phán Hiệp định song phương và đa phương mà Việt Nam đang tham gia (TPP, Việt Nam-EU, Việt Nam-Hàn Quốc, ASEAN-Hàn Quốc, ASEAN - Nhật Bản...); tiến hành khảo sát và tổng hợp nhu cầu mở cửa thị trường và tham gia thị trường bảo hiểm các nước ASEAN của các DNBH Việt Nam trong khuôn khổ Hiệp định khung ASEAN về dịch vụ tài chính (AFAS)...

Một số vấn đề đặt ra

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế, quốc tế ngày càng mạnh mẽ, thị trường bảo hiểm cũng sẽ có nhiều cơ hội để phát triển. Tuy nhiên, cũng đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết.

Thị trường mặc dù tăng trưởng cao, ổn định nhưng quy mô vẫn còn nhỏ so với tiềm năng. Tỷ lệ doanh thu phí bảo hiểm trên GDP hiện nay mới chỉ đạt mức 2%, thấp hơn so với mức trung bình của khối ASEAN (3,55%), châu Á (5,37%) và thế giới (6,3%).

Hệ thống pháp luật kinh doanh bảo hiểm vẫn còn chưa phù hợp với pháp luật liên quan như Luật Đầu tư, Luật Các tổ chức tín dụng... Một số chính sách về quản lý tài chính, thuế, đầu tư vẫn chưa thực sự khuyến khích DN mua bảo hiểm nhóm, bảo hiểm nhân thọ, bảo hiểm hưu trí cho người lao động; chưa có ưu đãi DNBH mở rộng kinh doanh tại các vùng sâu, vùng xa hoặc đầu tư vào các sản phẩm bảo hiểm an sinh - xã hội.

Số lượng sản phẩm bảo hiểm tuy nhiều song chưa đa dạng; kênh phân phối đại lý bảo hiểm còn thiếu chuyên nghiệp; thị trường bảo hiểm vẫn còn hiện tượng cạnh tranh không lành mạnh, thiếu hợp tác, hỗ trợ lẫn nhau trong chia sẻ thông tin phòng chống trục lợi bảo hiểm, làm giảm năng lực cạnh tranh của toàn thị trường.

Bên cạnh đó, bối cảnh hội nhập quốc tế làm gia tăng sức ép cạnh tranh giữa các DNBH trong nước với các tổ chức bảo hiểm ở nước ngoài vốn có nhiều kinh nghiệm và ưu thế vượt trội. Trong khi đó, năng lực tài chính của nhiều DNBH trong nước chưa thực sự vững mạnh, công nghệ quản trị điều hành chưa được hiện đại hoá, trình độ đội ngũ cán bộ bảo hiểm và năng lực cạnh tranh còn hạn chế.

Giải pháp phát triển thị trường bảo hiểm

2016 là năm một số luật có liên quan trực tiếp đến lĩnh vực kinh doanh bảo hiểm bắt đầu có hiệu lực thi hành. Thị trường bảo hiểm cũng cần nỗ

lực hoàn thiện trên mọi phương diện để bắt kịp những thay đổi của nền kinh tế Việt Nam với việc hình thành Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC), các hiệp định tự do thương mại quan trọng được chính thức ký kết. Năm 2016 thị trường bảo hiểm Việt Nam sẽ tập trung vào mục tiêu: Duy trì tốc độ tăng trưởng bình quân đạt mức cao và ổn định, phấn đấu tổng doanh thu thị trường đạt tỷ lệ 3-4% so với GDP vào năm 2020; Tiếp tục hoàn thiện khung khổ pháp luật về kinh doanh bảo hiểm đáp ứng được các cam kết hội nhập, giảm bớt các thủ tục hành chính, phấn đấu đến năm 2020 sẽ tuân thủ hoàn toàn các nguyên tắc quản lý, giám sát bảo hiểm do Hiệp hội Các nhà quản lý bảo hiểm quốc tế (IAIS) ban hành; Tăng cường, đổi mới phương thức nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả công tác quản lý, giám sát hoạt động kinh doanh bảo hiểm; Nâng cao tính an toàn hệ thống, hiệu quả hoạt động và năng lực cạnh tranh của các DN; Khuyến khích các sản phẩm bảo hiểm mới mang tính đột phá, đáp ứng linh hoạt nhu cầu của người tham gia bảo hiểm...

Để nắm bắt được những tiềm năng của quá trình hội nhập kinh tế quốc tế, hoàn thành được những mục tiêu về phát triển thị trường bảo hiểm đã đề ra, cơ quan quản lý sẽ tiếp tục hoàn thiện khung khổ pháp lý đối với hoạt động kinh doanh bảo hiểm, tạo hành lang pháp lý minh bạch, vững chắc cho thị trường phát triển bình đẳng, bền vững, đảm bảo không phân biệt đối xử giữa nhà đầu tư trong và ngoài nước, triển khai xây dựng các quy định pháp lý theo đúng lộ trình đã cam kết nhằm vừa thực hiện cam kết, vừa bảo đảm cho sự an toàn của thị trường và các DN trong nước. Đồng thời, vấn đề hợp tác quốc tế để trao đổi, học hỏi kinh nghiệm quản lý, giám sát với các cơ quan quản lý giám sát các nước sẽ được tăng cường để tận dụng các hỗ trợ kỹ thuật từ các tổ chức quốc tế trong việc tăng cường năng lực quản lý, giám sát của đội ngũ cán bộ quản lý, năng lực quản trị DN cho thị trường bảo hiểm.

Về phía các DNBH, để có thể đứng vững và phát triển trong quá trình hội nhập, các DN cần tự rà soát, điều chỉnh các quy trình kinh doanh nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động, năng lực tài chính và chất lượng phục vụ, phát triển sản phẩm theo hướng linh hoạt, đáp ứng được nhu cầu đa dạng của khách hàng. Việc phát triển chiều rộng phải được đi kèm cùng phát triển chiều sâu thông qua việc tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản trị DN, chú trọng tới chất lượng của đội ngũ đại lý và các kênh phân phối, đầu tư đào tạo phát triển nguồn nhân lực.

